

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 137g/2020

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 222 alineatele (2) și (3) din Codul administrativ al
Republicii Moldova

(accesul la dosar)

CHIȘINĂU

9 februarie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Eugenia Mîța, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 10 august 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 9 februarie 2021 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 222 alineatele (2) și (3) din Codul administrativ, ridicată de dl avocat Igor Igor Hlopețchi, în interesele dlui Igor Pavel Hlopețchi, parte în dosarul nr. 3-2660/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către dl judecător Marcel Gandrabur, din cadrul judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 10 aprilie 2017, dl Igor Pavel Hlopețchi a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului General al Poliției și Serviciului de Informații și Securitate privind contestarea actelor administrative, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru absență forțată de la muncă, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

4. În cadrul examinării cauzei, pe 22 iunie 2020, dl avocat Igor Igor Hlopețchi a ridicat, în interesele dlui Igor Pavel Hlopețchi, excepția de neconstituționalitate a articolului 222 alin. (2) și alin. (3) din Codul administrativ.

5. Prin Încheierea din 30 iulie 2020, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

7. Prevederile relevante ale Codului administrativ al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, sunt următoarele:

Articolul 222 Accesul la dosar

„(1) Participanții la proces pot avea acces atât la dosarele instanței de judecată, cât și la dosarele administrative prezentate acesteia.

(2) Instanța de judecată refuză accesul la dosar dacă, în virtutea legii, pentru protejarea secretului de stat sau comercial ori a intereselor supreme ale statului sau ale persoanelor private, trebuie respectat caracterul secret al documentelor, al dosarelor administrative sau al informațiilor.

(3) Dacă un participant la proces invocă caracterul secret al documentelor, al dosarelor administrative sau al informațiilor ori dacă instanța de judecată este de această părere, atunci, prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs, se decide în ce măsură participanților la proces li se va acorda accesul la dosar. Contestarea cu recurs a unei încheieri judecătorești prin care se acordă accesul la dosar are efect suspensiv.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că restricția privind accesul la dosar, prevăzută de alineatele (2) și (3) din articolul 222

din Codul administrativ, comportă un caracter absolut și încalcă accesul liber la justiție, stabilit de articolul 20 din Constituție, și dreptul la apărare, garantat de prevederile constituționale ale articolului 26.

9. Totodată, autorul excepției consideră că obligarea justițiabilului de a înlocui apărătorul ales cu un avocat care deține dreptul de acces la secretul de stat, perfectat în modul stabilit de lege, încalcă, de asemenea, dreptul la apărare.

B. Aprecierea Curții

10. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

11. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul administrativ, ține de competența Curții Constituționale.

12. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a articolului 222 alineatele (2) și (3) din Codul administrativ a fost ridicată de dl avocat Igor Igor Hlopețchi, în interesele dlui Igor Pavel Hlopețchi, parte în dosarul nr. 3-2660/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

13. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 222 alin. (2) și alin. (3) din Codul administrativ. Prevederile contestate stabilesc că instanța de judecată refuză accesul la dosar dacă, în virtutea legii, pentru protejarea secretului de stat sau comercial ori a intereselor supreme ale statului sau ale persoanelor private, trebuie respectat caracterul secret al documentelor, al dosarelor administrative sau al informațiilor. De asemenea, dacă un participant la proces invocă caracterul secret al documentelor, al dosarelor administrative sau al informațiilor ori dacă instanța de judecată este de această părere, atunci, prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs, se decide în ce măsură participanților la proces li se va acorda accesul la dosar.

14. Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate de instanța de judecată, deoarece excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect contestarea unui act administrativ și în cadrul căreia se examinează documente cu caracter secret.

15. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. Totodată, Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept din Constituție în cauza concretă din fața instanțelor de drept comun (a se vedea DCC nr. 8 din 24 ianuarie 2020, § 27). Curtea trebuie să verifice, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate constituie o ingerință într-un drept fundamental (DCC nr. 24 din 2 martie 2020, § 18).

17. Curtea observă că autorul susține că dispozițiile contestate contravin articolelor 20 [*accesul liber la justiție*] și 26 [*dreptul la apărare*] din Constituție.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că pentru a aprecia dacă prin dispozițiile contestate se încalcă accesul liber la justiție stabilit de articolul 20 din Constituție și dreptul la apărare garantat de prevederile constituționale ale articolului 26, trebuie analizată existența unor garanții procedurale suficiente și efective în vederea asigurării exercitării depline a acestor drepturi, în particular, prin dreptul de acces la dosarele instanței de judecată, precum și la dosarele administrative prezentate acesteia.

19. Curtea observă că prevederile contestate stabilesc reguli procedurale limitative de acces la dosar. Potrivit articolului 20 din Constituție, accesul liber la justiție nu are caracter absolut, ci unul care poate implica limitări, inclusiv de ordin procedural (a se vedea HCC nr. 14 din 15 noiembrie 2012, § 58; DCC nr. 56 din 2 iunie 2020, § 27). Astfel, reglementarea de către legislator, în limitele competenței ce i-a fost conferită prin Constituție, a condițiilor, inclusiv celor limitative, de acces la dosar, nu constituie o suprimare sau diminuare a dreptului de liber acces la justiție și a dreptului la apărare, atât timp cât nu se aduce atingere existenței acestora și există garanții procedurale suficiente și efective în vederea garantării exercitării depline a acestora, în particular, prin dreptul de acces la dosarele instanței de judecată, precum și la dosarele administrative sau la informațiile prezentate acesteia. De altfel, este competența exclusivă a legislatorului de a institui regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești, soluție ce rezultă din dispozițiile articolelor 72 alin. 3) lit. e) și 115 alin. (4) din Constituție.

20. Curtea reiterează că necesitatea protecției secretului de stat nu se opune dreptului persoanei de a cunoaște rezumatul motivelor care au servit drept temei pentru emiterea actului judecătoresc, în măsura în care acest lucru este compatibil cu păstrarea caracterului secret al actelor (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 38 din 14 decembrie 2017, § 109; HCC nr. 27 din 13 noiembrie 2020, § 84). De altfel, așa cum nici drepturile procedurale ale participantului la proces de a avea acces la dosar nu au un caracter absolut, nici interesele bazate pe securitatea națională nu sunt absolute ca pondere (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 27 din 13 noiembrie 2020, § 77).

21. În acest context, potrivit prevederilor contestate, faptul că un participant la proces invocă caracterul secret al documentelor, al dosarelor administrative sau al informațiilor ori dacă instanța de judecată este de această părere nu poate determina inaplicabilitatea dreptului de acces la dosar, deoarece, în fiecare caz particular, instanța de judecată, prin încheiere, va decide în ce măsură participanților la proces li se va acorda accesul la dosar.

22. Astfel, atunci când este în discuție dreptul de acces la dosar, iar, în virtutea legii, pentru protejarea secretului de stat trebuie respectat caracterul secret al documentelor, instanței de judecată îi revine sarcina de

a evalua în ce măsură participanților la proces li se va acorda accesul la dosar. Textele de lege criticate permit instanței de judecată să pună în balanță interesele privind securitatea națională cu interesele participantului la proces de a avea acces la dosar. Mai mult, încheierea prin care se acordă/refuză accesul la dosar este susceptibilă recursului, iar contestarea cu recurs a unei încheieri judecătorești prin care se acordă/refuză accesul la dosar are caracter suspensiv.

23. Prin urmare, Curtea notează că prevederile contestate nu prezintă vreo problemă de ordin constituțional, de vreme ce permit efectuarea testului de proporționalitate, potrivit articolului 54 din Constituție, și sunt prevăzute căi de atac (a se vedea HCC nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 63).

24. De asemenea, Curtea menționează că partea în proces căreia i se refuză accesul la dosar din considerentul protecției secretului de stat are posibilitatea de a-și angaja un avocat care are dreptul de acces la secretul de stat (a se vedea HCC nr. 27 din 13 noiembrie 2020, § 79), iar dacă are deja un avocat, atunci acesta poate solicita accesul la secretul de stat în condițiile articolului 24 din Legea cu privire la secretul de stat nr. 245 din 27 noiembrie 2008 și ale articolului 39 lit. b¹ din Legea nr. 1260 din 19 iulie 2020 cu privire la avocatură.

25. Curtea reține că reglementarea unor reguli mai stricte privind accesul la informații calificate ca secret de stat, prin stabilirea unor condiții pe care trebuie să le îndeplinească persoanele care vor avea acces la astfel de informații, precum și a unor proceduri de verificare, control și coordonare a accesului la aceste informații, reprezintă o măsură necesară în vederea asigurării protecției secretului de stat, în acord cu dispozițiile constituționale ale articolului 54 alin. (2), ce vizează scopul legitim al apărării securității naționale.

26. Astfel, Curtea nu poate reține argumentele autorului sesizării potrivit cărora dispozițiile legale contestate aduc atingere prevederilor articolelor 20 și 26 din Constituție, deoarece reglementarea strictă a accesului la dosarul care conține informații calificate ca secret de stat nu are ca efect blocarea absolută a acestui drept, ci creează un cadru normativ în care două interese aflate în concurență – interesul particular al unui participant la proces, bazat pe dreptul de a avea acces la dosar, și, respectiv, interesul general al societății, bazat pe nevoia de apărare a securității naționale, inclusiv a securității de stat, – să se poată afla într-un echilibru care optimizează cele două interese legitime.

27. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 222 alin. (2) și alin. (3) din Codul administrativ, ridicată de dl avocat Igor Igor Hlopețchi, în interesele dlui Igor Pavel Hlopețchi, parte în dosarul nr. 3-2660/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 9 februarie 2021

DCC nr. 17

Dosarul nr. 137g/2020